

Vergaderjaar 2021–2022

35 420

Noodpakket banen en economie

Nr. 487

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 12 mei 2022

De vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat over de brief van 31 januari 2022 over de vierde voortgangsrapportage van de Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) (Kamerstuk 35 420, nr. 464).

De vragen en opmerkingen zijn op 10 maart 2022 aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat voorgelegd. Bij brief van 11 mei 2022 zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
A. Mulder

Adjunct-griffier van de commissie,
Van Dijke

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties en reactie van de bewindspersonen

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de onderhavige brief, nu de meeste maatregelen om verspreiding van het coronavirus tegen te gaan gelukkig beëindigd konden worden, waarmee ook de steunmaatregelen – zoals de TVL- beëindigd gaan worden, Deze leden hebben daar nog enkele vragen bij.

De leden van de D66-fractie constateren dat er, omdat de TVL inderdaad langer is uitgevoerd dan initieel werd gedacht, ook steeds aanpassingen nodig zijn geweest. De complexiteit die aan de orde kwam in de voortgangsrapportage van de TVL Q3 2021 (Kamerstuk 35 420, nr. 411) is zo mogelijk enkel toegenomen door de Subsidie Vaste Lasten voor onder andere Nachtsluiting (VLN) die de TVL Q4 (Kamerstuk 35 420, nr. 464) werd, die vervolgens werd aangepast. Volgens deze leden kan dit betekenen dat ondernemers er pas later achter komen dat ze (meer) steun kunnen krijgen vanuit de TVL. Wanneer zijn alle aanvragen beoordeeld en alle bezwaarschriften afgehandeld of in ieder geval opgepakt?

Antwoord

Waar het aanvragen betreft, is op dit moment de verlening bij 97,2% van 460.000 aanvragen over alle TVL-openstellingen afgehandeld. Ongeveer 96% van alle 447.000 afgehandelde aanvragen is binnen de wettelijke termijn van acht weken afgehandeld. Slechts 0,2% van de aanvragen is buiten de verlengde wettelijke termijn van 16 weken afgehandeld. RVO verwacht dat binnen enkele weken voor nagenoeg alle aanvragen het verleningsbesluit is genomen.

De gemiddelde doorlooptijd van alle TVL-aanvragen tot een verleningsbesluit is zestien dagen. De doorlooptijd van TVL-aanvragen in TVL Q1 2022 is nu vijf werkdagen. Bijna de helft (49%) van alle ondernemers in de TVL heeft binnen vijf werkdagen na het indienen van een aanvraag het besluit én het geld op de rekening ontvangen.

Wat betreft de afhandeling van bezwaren is op dit moment 61,4% van alle ingediende 19.452 bezwaren over alle TVL-openstellingen afgehandeld, waarmee er ruim 12.000 zijn afgehandeld. Van de ruim 12.000 afgehandelde bezwaren is helaas 44% buiten de wettelijke termijn van zestien weken na datum beschikking afgehandeld. RVO streeft ernaar 50% van de huidige voorraad bezwaarschriften vóór 1 juli 2022 en 95% van de nu ontvangen bezwaren vóór het einde van het jaar afgehandeld te hebben.

De instroom van bezwaren zal voorlopig nog voortduren vanwege de verleningsbesluiten van TVL Q1 2022, de vaststellingsbesluiten van TVLQ2 2021, TVLQ3 2021, TVLQ4 2021, TVLQ1 2022 en de besluiten die nog genomen gaan worden op grond van de TVL-startersregeling. De toestroom van bezwaren lijkt nu iets af te nemen, maar de huidige voorraad en de te verwachten instroom is dusdanig hoog dat het voor RVO niet doenbaar is om hier op korte termijn op in te lopen.

De langere afhandeltermijnen voor bezwaarschriften maakt dat het extra belangrijk is dat een ondernemer weet wanneer deze een besluit kan verwachten. Wanneer een bezwaarschrift uit termijn dreigt te lopen, benadert RVO de ondernemer actief met een nieuw afhandelperspectief. Dit gebeurt grotendeels telefonisch. Indien uit dit contact blijkt dat de ondernemer in een schrijnende situatie zit als gevolg van het uitblijven

van een beslissing op bezwaar, dan wordt gekeken hoe deze ondernemer alsnog geholpen kan worden.

De leden van de D66-fractie juichen het kunnen kiezen uit twee referentieperiodes toe als een verbetering in de TVL-regeling evenals de verhoging van het plafond naar 2,3 miljoen euro. Deze leden steunen ook de stappen die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zet om misbruik en oneigenlijk gebruik van de TVL tegen te gaan. Deze leden vragen of een definitieve beschikking over het bedrag aan TVL-steun nog kan worden aangepast als uit onderzoek van de Auditdienst Rijk (ADR) of de Algemene Rekenkamer (AR) blijkt dat er sprake is geweest van misbruik en oneigenlijk gebruik. Tevens vragen deze leden naar de samenwerking met andere uitvoerders van coronasteunmaatregelen. Immers, een ondernemer die oneigenlijk gebruik heeft gemaakt van de TVL kan ook oneigenlijk gebruik hebben gemaakt van de Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW) of belastinguitstel, zo verwachten de leden van de fractie van D66.

Antwoord

Dee controles van de Algemene Rekenkamer over de geldstromen van 2021 lopen nog en de uitkomsten daarvan op Verantwoordingsdag 2021 worden gedeeld met de Tweede Kamer.

Het is mogelijk om een definitieve beschikking aan te passen, als op later moment sprake blijkt te zijn van misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O). Een definitieve vaststelling kan worden ingetrokken door RVO tot vijf jaar na het vaststellingsbesluit. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer er misbruik wordt geconstateerd in een verleningsbesluit van een latere TVL-openstelling. Dan worden ook eerdere vaststellingsbesluiten opnieuw bekeken en indien nodig herzien.

Wat betreft de samenwerking tussen de uitvoerders van coronasteunmaatregelen: dit is het gedeeltelijk het geval. Er is nauw contact tussen de RVO, UWV en de Belastingdienst over de uitvoering van de coronasteunmaatregelen. In deze overleggen worden onder andere kennis en ervaring in de aanpak van het bestrijden van misbruik en oneigenlijk gebruik gedeeld. Het door RVO delen van fraudesignalen over individuele ondernemers met de Belastingdienst en UWV is voor RVO juridisch niet mogelijk vanwege de privacywet en de daarvoor benodigde grondslagen voor gegevensuitwisseling. RVO doet in geval van geconstateerd misbruik altijd aangifte, waarna het OM en FIOD verder (opsporing)onderzoek kunnen doen. In een dergelijk onderzoek wordt in de regel ook (eventueel) misbruik van de andere steunmaatregelen betrokken.

De leden van de D66-fractie betreuren daarom de verwachting dat slechts minder dan 25 procent van de onterecht verstrekte TVL-steun kan worden teruggevorderd. Deze leden vragen naar de executoriale beslaglegging ter waarde van 121 miljoen euro en de relatie tot het totaal van 128 miljoen euro aan onterecht betaalde subsidiebedrag. Betekent dit dat voor een groot gedeelte van de onterecht betaalde steun reeds een executoriale beslaglegging is opgelegd, maar dat slechts 25% daarvan betaald zal worden.

Antwoord

Dit is inderdaad het geval. Naar schatting zal ten hoogste 25% van de steun die als gevolg van later geconstateerde M&O onterecht verstrekt is, worden teruggevorderd. Zoals ik eerder de Kamer heb geïnformeerd (Kamerstuk 35 420, nrs. 464 en 472) stranden veruit de meeste pogingen tot misbruik op de uitgebreide controles vooraf. De pogingen die wel slagen, zijn vaak serieuze pogingen tot valsheid in geschrifte of identiteits-

fraude waar bijvoorbeeld ook katvangers en geldezels worden gebruikt. Een executoriaal beslag komt voor zulke praktijken meestal te laat. Daarom zet RVO zwaar in op controle vooraf, omdat dit meer effectief is tegen dit type misbruik.

De leden van de D66-fractie hebben enerzijds begrip voor de opgelopen vertraging bij het beoordelen van bezwaren, maar onderschrijven anderzijds dat de vertraging vervelend is voor ondernemers die wachten op uitsluitel. Deze leden vragen daarom enerzijds wat de verwachting dat de achterstand binnen enkele maanden kan worden ingelopen concreet betekent, en anderzijds naar mogelijkheden om ondernemers, die lang hebben moeten wachten op steun, daarvoor te compenseren, bijvoorbeeld door rente te betalen over de maanden die een ondernemer bovenop de wettelijke termijn heeft moeten wachten om steun te krijgen.

Antwoord

Het is vervelend dat ondernemers soms langer dan de wettelijke beslistermijn moeten wachten op de afhandeling van hun bezwaar. Ik benadruk dat RVO hier dan ook zeer hard werkt om bezwaren tijdig af te handelen. Tegelijkertijd moet de afhandeling van bezwaarschriften zo zorgvuldig mogelijk gebeuren. Wanneer een ondernemer in bezwaar bijvoorbeeld aangeeft recht te hebben op een (hogere) tegemoetkoming van haar vaste lasten, moet RVO dit nauwkeurig onderzoeken. RVO doet haar best om de afhandeling van bezwaarschriften op een zorgvuldige manier te versnellen. Daarop zijn verschillende acties ondernomen, die zien op mensen, middelen, organisatie en processen. Het kabinet heeft uw Kamer hierover uitgebreider geïnformeerd in de Vijfde Voortgangrapportage TVL (Kamerstuk 35 420, nr. 472).

Ondernemers die een bezwaar hebben ingediend en waarvan de beslistermijn is overschreden worden niet gecompenseerd. Voor proactieve compensatie ontbreekt de benodigde wettelijke grondslag.

De leden van de D66-fractie hebben begrip voor het feit dat ondernemers iedere mogelijkheid om steun te verkrijgen hebben aangegrepen. Deze leden zien ook dat er franchise-ondernemers zijn die daarmee een onderdeel vormen van een grotere keten, maar een losse entiteit zijn zonder sterke groepsverbondenheid. De leden van de D66-fractie kennen diverse voorbeelden van ondernemers in de horecabranche die een eigen onderneming voeren, maar worden aangemerkt als onderdeel van een keten, terwijl zij slechts franchisenemer zijn. Deze leden kennen de antwoorden op de schriftelijke vragen over het feit dat RVO bij het toekennen van TVL kijkt naar groepsverbondenheid, vanwege Europese regelgeving om staatssteun tegen te gaan (Aanhangsel Handelingen II 2020/21, nr. 1781). Daardoor hebben veel ondernemers amper tot geen coronasteun kunnen krijgen. Kunnen de vaste lasten van deze ondernemers op een andere manier worden gecompenseerd, zoals door gebruik te maken van het hogere plafond voor niet-gedekte vaste kosten (12 miljoen euro)? Voorts vragen deze leden hoe dit type ondernemers is gecompenseerd in andere lidstaten en welke lessen daaruit te trekken zijn.

Antwoord

De leden van de fractie van D66 lijken te doelen op het opzetten van een regeling onder paragraaf 3.12 van de Tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun ter ondersteuning van de economie vanwege de huidige COVID-19-uitbraak (PbEU 2020, C 91 I) (hierna: Tijdelijke kaderregeling) om ondernemers die als gevolg van de groepsbepaling geen of minder aanspraak maken op TVL extra tegemoet te komen. Er zitten aan een regeling onder de genoemde paragraaf verschillende haken en ogen, die het kabinet eerder hebben doen afzien van een dergelijke regeling

(Kamerstuk 35 420 nr. 314). Het belangrijkste obstakel is dat in een dergelijke regeling de daadwerkelijk gemaakte vaste kosten moeten worden aangetoond. Dit houdt in dat RVO alle uitgaven met betrekking tot vaste lasten handmatig moet controleren. Dit is een zeer tijdrovend proces, wat ertoe leidt dat de vaststelling van de subsidies lange tijd op zich kan laten wachten. Daar komt bij dat het uitdagend, zo niet onmogelijk zal zijn om te bepalen welke ondernemingen voor de regeling onder paragraaf 3.12 in aanmerking zouden moeten en kunnen komen. Daarvoor moet namelijk beredeneerd worden welke ondernemingen die als gevolg van het groepsbegrip geen of minder TVL-steun ontvangen voor de regeling onder artikel 3.12 in aanmerking zouden moeten komen, en welke niet. Bovendien is de huidige stand van zaken dat op grond van de betreffende paragraaf van de Tijdelijke kaderregeling vanaf 1 juli 2022 geen steun meer mag worden verleend.

De leden van de D66-fractie vinden het goed om te lezen dat de Kamer op korte termijn wordt geïnformeerd over de ruimte om maatwerk te bieden aan schrijnende gevallen. Zij steunen het helpen van schrijnende gevallen en vragen naar de lessen die getrokken kunnen worden voor de vormgeving van de TVL, als mogelijk specifiekere steunmaatregel in de toekomst.

Antwoord

Nu de coronacrisis in intensiteit is afgenomen, acht het kabinet het verstandig om voor de middellange termijn andere methodes van gerichtere steun te verkennen, in plaats van generieke steun. Het is te vroeg om vooruit te lopen op eventuele uitkomsten van deze verkenning. Het kabinet verwacht in de loop van de zomer van dit jaar uw Kamer over de eerste onderzoeksresultaten te kunnen informeren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige brief. Zij hebben daarover de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat het onvermijdelijk zal zijn dat ondernemers soms langer op hun subsidie moeten wachten dan wenselijk is als gevolg van de omvangrijke personele uitvoering. Wat is thans de doorlooptijd tussen aanvraag en uitkering?

Antwoord

Waar het aanvragen betreft, is op dit moment de verlening bij 97,2% van 460.000 aanvragen over alle TVL-openstellingen afgehandeld. Ongeveer 96% van alle 447.000 afgehandelde aanvragen is binnen de wettelijke termijn van acht weken afgehandeld. Slechts 0,2% van de aanvragen is buiten de verlengde wettelijke termijn van 16 weken afgehandeld. RVO verwacht dat binnen enkele weken voor nagenoeg alle aanvragen het verleningsbesluit is genomen.

De gemiddelde doorlooptijd van alle TVL-aanvragen tot een verleningsbesluit is zestien dagen. De doorlooptijd van TVL-aanvragen in TVL Q1 2022 is nu vijf werkdagen. Bijna de helft (49%) van alle ondernemers in de TVL heeft binnen vijf werkdagen na het indienen van een aanvraag het besluit én het geld op de rekening ontvangen.

De leden van de CDA-fractie weten dat er een speciale commissie is voor TVL-aanvragen van ondernemers in uitzonderlijke omstandigheden, zoals ernstige ziekte, overlijden of brand. Hoe staat de Minister tegenover het voorstel om de reikwijdte van deze commissie uit te breiden naar schrijnende gevallen, ondernemers die tot op heden tussen wal en schip

zijn gevallen, om zo invulling te geven aan de aangenomen motie van het lid Aukje de Vries c.s. over kijken hoe binnen de TVL en NOW meer schrijnende gevallen kunnen worden geholpen (Kamerstuk 25 295, nr. 1674)?

Antwoord

Zoals vaak met uw Kamer is besproken, is er bij RVO een commissie die beoordeelt of er vanwege bijzondere omstandigheden kan worden afgeweken van de regels binnen de TVL, omdat de nadelige gevolgen van een besluit onevenredig zouden zijn in de verhouding tot het met het besluit te dienen doel. De commissie doet dit op basis van artikel 3:4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Zoals eerder aan uw Kamer gemeld (zie Aanhangsel Handelingen II 2021/22, nr. 1896 en Kamerstuk 35 420, nr. 479), biedt dit artikel geen grond waarop categorale uitzonderingen op de voorwaarden van de TVL mogelijk zijn. De motie van het lid Aukje de Vries c.s. (Kamerstuk 25 295, nr. 1674) roept op tot het ondersteunen van groepen ondernemers die als gevolg van verbouwing, overname, ziekte of startdatum van een onderneming, geen of onvolgende referentieomzet hebben binnen de TVL. Dit komt de facto neer op het maken van categorale uitzonderingen, waar artikel 3:4 van de Awb zagezegd geen grond voor biedt, en de daarop gebaseerde commissie voor bijzondere gevallen dus niet toe in staat is.

Het kabinet snapt de zorgen van de Kamer als het gaat om schrijnende gevallen. Daarom heeft het kabinet in de Kamerbrief van 15 maart 2022 uiteengezet hoe het getracht heeft invulling aan de motie van het lid de Aukje Vries c.s. (Kamerstuk 35 420, nr. 479) te geven. Zo is in deze brief onder meer een TVL-startersregeling aangekondigd

De leden van de CDA-fractie lezen dat de RVO met een grootschalig inhaaltraject bezig is om de achterstand bij het afhandelen van bezwaren weg te werken. Wanneer verwacht de RVO alle achterstanden te hebben weggewerkt?

Antwoord

Wat betreft de afhandeling van bezwaren is op dit moment 61,4% van alle ingediende 19.452 bezwaren over alle TVL-openstellingen afgehandeld, waarmee er ruim 12.000 zijn afgehandeld. Van de ruim 12.000 afgehandelde bezwaren is helaas 44% buiten de wettelijke termijn van zestien weken na datum beschikking afgehandeld. RVO streeft ernaar 50% van de huidige voorraad bezwaarschriften vóór 1 juli 2022 en 95% van de nu ontvangen bezwaren vóór het einde van het jaar afgehandeld te hebben.

De instroom van bezwaren zal voorlopig nog voortduren vanwege de verleningsbesluiten van TVL Q1 2022, de vaststellingsbesluiten van TVLQ2 2021, TVLQ3 2021, TVLQ4 2021, TVLQ1 2022 en de besluiten die nog genomen gaan worden op grond van de TVL-startersregeling. De toestroom van bezwaren lijkt nu iets af te nemen, maar de huidige voorraad en de te verwachten instroom is dusdanig hoog dat het voor RVO niet doenbaar is om hier op korte termijn op in te lopen.

De langere afhandeltermijnen voor bezwaarschriften maakt dat het extra belangrijk is dat een ondernemer weet wanneer deze een besluit kan verwachten. Wanneer een bezwaarschrift uit termijn dreigt te lopen, benadert RVO de ondernemer actief met een nieuw afhandelperspectief. Dit gebeurt grotendeels telefonisch. Indien uit dit contact blijkt dat de ondernemer in een schrijnende situatie zit als gevolg van het uitblijven van een beslissing op bezwaar, dan wordt gekeken hoe deze ondernemer alsnog geholpen kan worden.

Het is vervelend dat ondernemers soms langer dan de wettelijke beslistermijn moeten wachten op de afhandeling van hun bezwaar. Ik benadruk dat RVO hier dan ook zeer hard werkt om bezwaren tijdig af te handelen. Tegelijkertijd moet de afhandeling van bezwaarschriften zo zorgvuldig mogelijk gebeuren. Wanneer een ondernemer in bezwaar bijvoorbeeld aangeeft recht te hebben op een (hogere) tegemoetkoming van haar vaste lasten, moet RVO dit nauwkeurig onderzoeken. RVO doet haar best om de afhandeling van bezwaarschriften op een zorgvuldige manier te versnellen. Daarop zijn verschillende acties ondernomen, die zien op mensen, middelen, organisatie en processen. Het kabinet heeft uw Kamer hierover uitgebreider geïnformeerd in de Vijfde Voortgangsrapportage TVL (Kamerstuk 35 420, nr. 472).

De leden van de CDA-fractie lezen dat de Minister het dilemma van generieke versus sectorspecifieke steun schetst. De huidige Standaard-Bedrijfsindeling-codering (SBI-codering) zou sectorspecifieke steun bemoeilijken. In de brief van 25 februari 2022 «Beëindiging steunpakket en doorkijk middellange termijn» (Kamerstuk 35 420, nr. 478) schrijft het kabinet echter dat, gezien de toenemende nadelen van generieke steun voor het functioneren van de economie, in dat geval steun aan geraakte sectoren bij voorkeur met gerichte en sectorale instrumenten vormgegeven zal worden. Hoe ziet de Minister deze sectorspecifieke steun voor zich, gegeven de beperkingen van de SBI-codering? Aan wat voor instrumenten denkt de Minister?

Antwoord

Het Ministerie van EZK en RVO hebben de afgelopen twee jaar hard gewerkt aan, en veel geleerd van, het opzetten en uitvoeren van een generieke regeling als de TVL. Eén van de opgedane inzichten is dat het bijzonder complex is om ondernemingen accuraat grootschalig te kunnen afbakenen op basis van specifieke eigenschappen. Het enige systeem dat daarvoor momenteel bestaat zijn de SBI-codes in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel, en dat systeem kent, zoals vaker met uw Kamer gecommuniceerd, significante beperkingen. Mede daarom acht het kabinet het verstandig om, nu de coronacrisis in intensiteit is afgenomen, voor de middellange termijn andere methodes van gerichtere steun te verkennen. Het is te vroeg om vooruit te lopen op eventuele uitkomsten van deze verkenning. Het kabinet verwacht in de loop van de zomer van dit jaar uw Kamer over de eerste onderzoeksresultaten te kunnen informeren.

De leden van de CDA-fractie vragen tot slot of de Minister bekend is met het bericht «Ondernemerssteun vaste lasten is miljoenenstrop voor overheid» uit Het Financieele Dagblad van 6 maart 2022? Wat is haar reactie op deze berichtgeving? Wil zij hierop reflecteren?

Antwoord

Ja, het artikel, de punten die het aandraagt en de kritiek die het daarmee op de TVL als steunregeling heeft, zijn mij welbekend. Sterker nog, het zijn punten die bij het vormgeven en bouwen van de regeling én bij het verbeteren ervan over de loop van verschillende openstellingen een belangrijk onderwerp van discussie zijn geweest, o.a. met uw Kamer. De vraag waarom de TVL uiteindelijk is ontwikkeld tot de regeling zoals uw Kamer die kent, kan onmogelijk beantwoord worden zonder in te gaan op de juridische, politieke en uitvoeringscontext. Het zijn precies deze contexten die in het artikel niet worden belicht.

De TVL is een generieke regeling die aan meer dan 150 duizend ondernemers steun heeft kunnen bieden. De enige manier waarop een dergelijke regeling uitvoerbaar is, zéker gezien het korte tijdsbestek waarin

deze opgetuigd moest worden, is als de afhandeling van aanvragen grotendeels is geautomatiseerd. Hiervoor is gebruik gemaakt van generieke registerinformatie uit het Handelsregister die, zoals ik eerder al aangaf, significante beperkingen kent in het afbakenen van sectoren, en van sectorgemiddeldes van het CBS voor het bepalen van de vastelastenpercentages. Per onderneming naar de daadwerkelijke vaste lasten kijken, al dan niet door het controleren van de kasstroom (zoals in het artikel wordt gesuggereerd), kan alleen door handmatige afhandeling en maakt het voorzien van snelle liquiditeit aan ondernemers onmogelijk. Het werken met een sectorgemiddelde maakt inderdaad dat de tegemoetkoming in de vaste lasten niet altijd aansluit bij de werkelijke vaste lasten van een onderneming. Zijn de daadwerkelijke vaste lasten hoger dan het sectorgemiddelde, dan zal een onderneming ondergecompenseerd worden, en vice versa als het ondernemingen betreft met vaste lasten lager dan het sectorgemiddelde.

Wat betreft de keuzereferentieperiode zal mijn reflectie uw Kamer zonder twijfel bekend voorkomen. Het dilemma dat bij de invoering ervan speelt, is dat je meer ondernemers kunt helpen die je in de geest van de TVL zou willen helpen, terwijl het bij andere ondernemers voor overcompensatie zorgt. Dit is een dilemma dat ook bij andere aanpassingen van de TVL gespeeld heeft. Uiteindelijk is in dit geval in de politieke en beleidsmatige afweging het kunnen helpen van meer ondernemers als belangrijkste gewogen, zoals ook blijkt uit de door uw Kamerbreed gesteunde motie van het lid Stoffer c.s. (Kamerstuk 25 295, nr. 1214).

Kortom: de afgelopen jaren heeft het kabinet met hulp van uw Kamer hard gewerkt aan een TVL-regeling die zoveel mogelijk door de coronacrisis getroffen ondernemers kon helpen. Dat heeft een regeling opgeleverd die veel goeds heeft gedaan, maar die geenszins perfect is. De kern hier blijft wel: waardevolle inzichten kunnen alleen maar worden opgedaan indien de regeling in de volle breedte wordt gezien, en niet door één specifieke lens wordt bekeken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn blij dat het met de TVL lukt om zoveel ondernemers die het lastig hebben of hebben gehad met de gevolgen van de coronapandemie financieel te ondersteunen. De Minister schrijft terecht in haar brief dat vooraf niet voorzien was dat de TVL zo langdurig en zo grootschalig noodzakelijk zou zijn. Voor veel mensen lijkt de coronacrisis inmiddels achter de rug. In lijn hiermee stopt per 1 april 2022 de meeste coronasteun. Toch zal een aanzienlijk deel van de ondernemers de gevolgen van de coronacrisis en de maatregelen nog lang voelen. In het kader daarvan hebben de leden enkele vragen aan de Minister.

De leden van de ChristenUnie-fractie weten dat meer dan 60.000 ondernemers inmiddels kampen met forse belastingschulden. Door alle verschillende regelingen en schulden kunnen zij lastig in kaart brengen wat hun totaalpakket aan schulden is, wat de mogelijkheden zijn en wat er nodig is om weer terug te gaan naar het oude normaal. Het is bovendien verwarrend voor ondernemers dat de overheid in sommige gevallen nog bezig is met uitbetalen van een laatste regeling, terwijl ook al wordt teruggevorderd bij ondernemers. Herkent de Minister deze signalen en begrijpt de Minister dat dit zorgt voor onduidelijkheid bij ondernemers? Wat kan de Minister concreet doen om ondernemers te helpen meer duidelijkheid en inzicht te krijgen in hun totaalpakket aan schulden?

Antwoord

Het is mij bekend dat de situatie voor sommige bedrijven de komende tijd alsnog moeilijk kan zijn doordat ze kampen met financiële problemen of problematische schulden als gevolg van deze crisis. Daarom zet het kabinet – zoals aangegeven in de brief «Langetermijnvisie coronasteun» (Kamerstuk 35 420, nr. 485) – in om waar mogelijk en wenselijk het effect van een toenemende schuldenlast voor ondernemers als gevolg van corona te beperken.

Nu ondernemers langzaam moeten beginnen met het terugbetalen van verschillende schulden, snap ik dat de verschillende schulden bij verschillende uitvoeringsorganisaties voor ondernemers onduidelijk en verwarrend kunnen zijn.

Daarom is een goede informatievoorziening over hulp en oplossingsrichtingen bij schulden van belang. Zo is op Ondernemersplein.nl voor ondernemers alle informatie verzameld over het coronavirus en ondernemerschap. Hier staat ook informatie over het terugbetalen van coronasteun, het afbetalen van coronaleningen en het afbetalen van belastingschuld. Daarbij biedt de Kamer van Koophandel, in het kader van het Programma Zwaar Weer, informatie en advies en worden ondernemers doorverwezen. Naar verwachting wordt deze dienstverlening in tweede kwartaal aangevuld met een stappenplan voor ondernemers met schulden, waarmee een ondernemer kan beoordelen hoe zijn onderneming ervoor staat, en wordt gewezen op hulp en organisaties die passen bij de individuele schuldensituatie.

Ondernemers kunnen daarbij ook schulden hebben omdat zij coronasteunregelingen moeten terugbetalen. De overheid zal zich in deze gevallen coulant opstellen: binnen NOW en TVL geldt bijvoorbeeld dat subsidieontvangers tot vijf jaar de tijd hebben om bedragen in termijnen terug te betalen.

Als gevolg van de motie van het lid Aartsen (Kamerstuk 35 420, nr. 285) hebben de Ministeries van EZK, SZW en FIN verder gewerkt aan een casuïstiektafel. Het doel is hier specifiek om uitvoeringsorganisaties RVO, UWV en Belastingdienst meer inzicht te laten krijgen in ondernemers die door terugbetalingen van steun uit verschillende steunregelingen in problemen dreigen te komen. Op deze manier kan organisatieoverstijgend en op meer integrale wijze naar de schuldenpositie van een ondernemer gekeken worden.

Daarnaast zal het kabinet de schuldenproblematiek (o.a. verloop belastingenschuld) en het effect van de schuldenaanpak blijven monitoren. Om een betere regie over omgang met problematische schulden te kunnen voeren, stelt het kabinet een aanjager aan.

De leden van de ChristenUnie-fractie constateren dat een deel van de ondernemers die bezwaar hebben gemaakt tegen een TVL-besluit nog wachten op uitsluitel. De Minister beschrijft dat inmiddels 4800 bezwaren uit termijn lopen. Het lang wachten op uitsluitel zorgt voor bij ondernemers voor meer onduidelijkheid en onzekerheid. De Minister verwacht dat deze achterstand binnen enkele maanden zal worden ingelopen. Hiervoor moeten er echter nog wel meer juristen geworven worden. Kan de Minister preciezer aangeven wanneer ondernemers duidelijkheid krijgen over hun ingediende bezwaar? Wat is er precies nodig om deze versnelling bij de afhandeling van ingediende bezwaren te realiseren?

Antwoord

Wat betreft de afhandeling van bezwaren is op dit moment 61,4% van alle ingediende 19.452 bezwaren over alle TVL-openstellingen afgehandeld,

waarmee er ruim 12.000 zijn afgehandeld. Van de ruim 12.000 afgehandelde bezwaren is helaas 44% buiten de wettelijke termijn van zestien weken na datum beschikking afgehandeld. RVO streeft ernaar 50% van de huidige voorraad bezwaarschriften vóór 1 juli 2022 en 95% van de nu ontvangen bezwaren vóór het einde van het jaar afgehandeld te hebben.

De instroom van bezwaren zal voorlopig nog voortduren vanwege de verleningsbesluiten van TVL Q1 2022, de vaststellingsbesluiten van TVLQ2 2021, TVLQ3 2021, TVLQ4 2021, TVLQ1 2022 en de besluiten die nog genomen gaan worden op grond van de TVL-startersregeling. De toestroom van bezwaren lijkt nu iets af te nemen, maar de huidige voorraad en de te verwachten instroom is dusdanig hoog dat het voor RVO niet doenbaar is om hier op korte termijn op in te lopen.

De langere afhandeltermijnen voor bezwaarschriften maakt dat het extra belangrijk is dat een ondernemer weet wanneer deze een besluit kan verwachten. Wanneer een bezwaarschrift uit termijn dreigt te lopen, benadert RVO de ondernemer actief met een nieuw afhandelperspectief. Dit gebeurt grotendeels telefonisch. Indien uit dit contact blijkt dat de ondernemer in een schrijnende situatie zit als gevolg van het uitblijven van een beslissing op bezwaar, dan wordt gekeken hoe deze ondernemer alsnog geholpen kan worden.

Het is vervelend dat ondernemers soms langer dan de wettelijke beslistermijn moeten wachten op de afhandeling van hun bezwaar. Ik benadruk dat RVO hier dan ook zeer hard werkt om bezwaren tijdig af te handelen. Tegelijkertijd moet de afhandeling van bezwaarschriften zo zorgvuldig mogelijk gebeuren. Wanneer een ondernemer in bezwaar bijvoorbeeld aangeeft recht te hebben op een (hogere) tegemoetkoming van haar vaste lasten, moet RVO dit nauwkeurig onderzoeken. RVO doet haar best om de afhandeling van bezwaarschriften op een zorgvuldige manier te versnellen. Daarop zijn verschillende acties ondernomen, die zien op mensen, middelen, organisatie en processen. Het kabinet heeft uw Kamer hierover uitgebreider geïnformeerd in de Vijfde Voortgangsrapportage TVL (Kamerstuk 35 420, nr. 472).

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn blij dat de Minister beschrijft dat het doel is om zoveel mogelijk ondernemers te helpen. Ze beschrijft wel een dilemma dat maatwerk kan botsen met doelmatigheid en automatisering. Deze leden begrijpen dat het bieden van maatwerk niet gemakkelijk is, maar maatwerk is juist in deze fase van de crisis noodzakelijk. Ondernemers hebben in deze fase namelijk verschillende behoeften. Is de Minister het met de leden van de ChristenUnie-fractie eens dat maatwerk juist in deze fase van de crisis van groot belang is?

Vorig jaar heeft de gemeente Utrecht ondernemers opgebeld om hen persoonlijk te vragen waar ze behoefte aan hadden. Ook dat is maatwerk. Heeft de Minister ook oog voor dit soort mogelijkheden om ondernemers te helpen? Is de Minister bereid om dit soort belacties of andere vormen van ondersteuning ook bij andere gemeenten te stimuleren, zodat ondernemers de persoonlijke aandacht krijgen die ze nodig hebben?

Antwoord

Zoals ik regelmatig in communicatie met uw Kamer benoem, bijvoorbeeld in de vierde en vijfde voortgangsrapportage van de TVL (resp. Kamerstuk 35 420, nr. 464 en Kamerstuk 35 420, nr. 472), is het leveren van maatwerk een belangrijk element binnen de uitvoering van de TVL. Zo kent RVO in dit kader het traject, waarbinnen een medewerker van RVO persoonlijk contact opneemt met ondernemers om hen op verschillende manieren te helpen. Ook pakt het team aanvragen op die niet tot de 96% besluiten horen die binnen de wettelijke termijn zijn genomen, om deze versneld af

te kunnen handelen. Als deze ondernemers zich melden, krijgen zij een persoonlijke zaakbehandelaar toegewezen die hen helpt tot het gestokte proces weer op gang is gekomen. Ook worden ondernemers in kwetsbare posities, zoals diegenen die onverwacht een groot bedrag moeten terugbetalen, proactief en persoonlijk benaderd. Kortom, RVO is meer dan bekend met het leveren van maatwerk door ondernemers persoonlijk te benaderen, zoals de leden van de ChristenUnie aangeven dat de gemeente Utrecht dit doet. Ik ben blij te zien dat ondernemers door verschillende overheden op deze manier zo goed mogelijk worden geholpen en moedig andere gemeenten dan ook zeker aan dit ook te doen.